

Izhaja 15. vsacega
mesca navadno na $\frac{1}{2}$ poli.

UMENI

Velja s poštnino vred
en goldinar za celo leto.

GOSPODAR.

Pisarnica

List

Vredništvo:

in čuvaj c. k. kmet. družbe,
v mestni hiši (municip. ulicah),
II. nadstropji.

za kmetijstvo
in druge deželne zadeve.

na Travniku, šte. 277,
I. nadstropj. — List razpošilja
družbin čuvaj.

Program

občnega zbora c. k. kmetijske družbe 16. oktobra ob 9 $\frac{1}{2}$ u. dopoldne
v mestni dvorani v Gorici, h kateremu so vsi gg. družniki prijazno
povabljeni.

Obpravnavale se bodo te-le reči:

1.) Preudarek za l. 1865 se za dobro potrdi; 2.) sprejmejo se novi družniki; 3.) Odbor, izvoljen v glavni seji 29. maja t. l., predloži svoje nasvete zastran družbinih časnikov; 4.) Sporočevalo se bo o poskušnjah z bombažem po Goriškem; 5.) Ravno tako se naznani, kako da je s poskušnjami z ajlantom; 6.) Predloži se nasvet, ki se ima poslati deželnemu zboru, da bi se napravila primeruo uredjena deželna poljska straža za verstvo kmetijskega posestva; 7.) Posvetovanje o predlogu, ki se pošlje deželnemu zboru, da naj bi naredil postavo, ki bi merila na to, da bi se razkosljane zemljišča zlagale (združevale, okroževale); 8.) Preudaranje nasveta, ki se ima predložiti deželnemu zboru, da naj bi se, brž ko je mož, upna denarnica (kreditna kasa) za kmetovavce in obrtnike napravila; 9.) Posvet, ali bi kazalo obdelovanje konopelj in lanu bolj razširiti po naših krajih, ali ne.

Vse te zadeve so gotovo dovolj važne in sme se torej pričakovati, da pride obilno p. n. gg. družnikov v zbor, ter da se tudi pomenkovanj udeležijo.

Od glavnega odbora

V Gorici 18. avgusta 1865.

Predsednik
Aleks. Bl. Claricini.

Zgodovinske črtice

o c. k. kmetijski družbi goriški.

V-spomin prve njene stoletnice.

(*Dalje; gl. I. 8.*)

Seje je imela družba iz prva po dvakrat na mesec; vsak ud je imel pravico, kaj nasvetovati in posvetovanja se vdeležiti. — Za kmetijske poskušnje so ji prepustili deželni Stanovi brdo Rafut (za gradom goriškim proti vshodu), proti temu, da naj bi za-nj 4 goldinarje na leto plačavala. Leta 1769 pa je družba Rafut popustila in ukupila si veči del tistih zemljišč, ki jih še dan današnji ima. (Te sedanje družbine posestva so bile poprej last odpravljenega ženskega bolnišča v Gorici.) Kakor beremo v Della-Bona-vih pristikih in opazbah k Moralli-evi povestnici goriški, se je družba od začetka kaj čvrsto obnašala. K sejam so hodili tudi kmetje, izmed katerih sta slovela zlasti dva, Franc Gerini iz Vileša in Šimon Viola iz Brume (oba uda). Vsake kvatre so se pošiljale kupčijskemu zboru sporočila o družbini delavnosti in po njem je dobivala družba od vlade postavne zapovedi in nasvete. Med družimi predlogi so bili tudi taki, ki so zadevali poljsko policijo in kazni za poljsko tatvino. Veste pa kaj je naša družba gledé tatov nasvetovala? Poljski tat naj bi se za v prvo v Oglej v pregnanstvo poslal (tisti čas namreč je bil v Ogleji zrak še velko manj zdrav, ko dan današnji); v drugo naj bi se mu eno uho in v tretje nos odrezal. Kdor vé, kakó se zastran tatvine v naših Lahih še dandanašnji godi, se ne bo čudil, da so naši prededje v tisti surovi dobi, ko so še copernice sožigali, kaj takega nasvetovali. Se ve pa, da ni ta družbin nasvet nikdar obveljal.

Povrh posebnih kmetijskih opravil se je ozirala družba že koj od začetka tudi na take zadeve, ki so se kolikor toliko na obrtnost in kupčijo nanašale; potem pa, ko je bil „kupčijski zbor“ v Gorici ovržen, so se dotične opravila neposrednje njej izročile, za torej je tudi svoj prvotni naslov (imé) tako-le spremenila: „Ces. kr. družba za kmetijstvo, obrtnijo in kupčijstvo v pokneženih grofijah goriški in gradiški“

L. 1782 je prišla na svetlo (natisnjena v stari naši tiskarnici Valeri-evi) zbirka kmetijskih razprav pod naslovom: „Memorie per servire al progresso dell'agricoltura“. Med spisatelji teh bukev beremo imena: Jan. Ant. Scopoli (slaven naravoslovec, ki je dobil častno darilo za svoje spise o gnojih), prof. Franc Scatti, fajm. Jož. Comoretti, Jan. K. Tunis in prvi deželni zdravnik (protomedicus) Ant. Musnig (Muznič?), eden naj slavnih naših rojakov tiste dobe. Precej po izdanji te prve zbirke pa je začela že družba pešati, zlasti ker jo je zapustil predsednik grof Lanthieri, kterega so na visoko državno službo povišali; ž njim je, rekel bi, družba dušo zgubila. Polastila se je je bila neka mlačnost in klavernost in o času francoskih vojsk je tako hirala, da se je mislilo, da je bo zdaj zdaj konec. Še le pod avstrijsko vlado se je sčasoma zopet opomogla. Leta 1824 pod predsedništvom Rudolfa grofa Pace-ta je dala drugi zvezek razprav na svetlo, in l. 1826 tretji. L. 1825 si je naredila nove pravila (statut), ki jih je cesar Franc I. potrdil; pozneje še enkrat popravljene je potrdil Ferdinand I. L. 1829 je izdala poduk o gnojenji in krmah in l. 1835 nasvet zastran raprave zglednih kmetij. Od leta 1842 naprej izdaja ital. družbin koledar.

(Dalje prihodnj.č)

Pogozdovanje Krasa.

Državno gozdnarsko društvo.

Na Dunaji je neko društvo, ktero si prizadeva gozdstvo po vsem cesarstvu povzdigniti; ime mu je „državno gozdnarsko društvo“ (Reichsforstverein). To društvo se vsako leto kje drugde zbere, obhodi in pregleda kraj, kamor pride, napravi sejo in se posvetuje o gozdnih zadevah sploh ino potrebah dotičnega kraja posebej. Letos, prve dni tega mesca (1. 5. 6. sept.) je imelo na Krasu in v Trstu opraviti — šlo je za pogozdovanje Krasa. Pogozdovanje Krasa! To je tista važna naša domača zadeva, o kateri se strašno veliko govori; to je, — rekel bi, zastavica, ktero domačini in ptujci, izvedenci in nevedniki, teoretikarji in praktikarji, že davno al, žah Bog, zastenj ugibajo. Imamo pa gledé na pogozdovanje Krasa dve glavni stranki: Ena, — ktera prerada verjame, cesar želi, — vidi že ves Kras ze-

len in zaraščen, samo da bi se kmetova trma in lenoba dobrovoljnimi svetom vdala in dela poprijela; druga — stranka nevernih Tomažev — se iz „sanjarjev“ norca dela, vsakemu njih svetu posmehuje, ali pa, vsa brez upanja ter v svojo osodo vdana, dobre svete mrzlo sprejema. Med unimi sanguinikarji in temi obupniki pa je tudi taci mož dovolj, kateri, ne da bi posebno navdušeni bili, vendar zmerno upanje imajo, da boše kdaj boljši. In za temi jo tudi „U. G.“ polegne. Naša srednja zmerna stranka so tisti Kraševci, kateri so prepričani in trdijo, da je vse zastoj, dokler se pašniki vsaj deloma ne razdelijo. Kdor kmeta pozna, ve, kaj pomeni: „To je moje“. Le v „svoje“ je kmet zaljubljen, le za svoje vse moči žrtvuje; „občinsko“ ga ne mika, za „občino“ delati, mu je — rabota, „občinsko“ bi le še bolj pogoltil, če bi mogel ali smel. Dajte Kraševcu svoj kos pašnika in recite mu: „Tvoj bo, samo da si boš prizadeval, ga nekoliko pogozditi“, s tem več opravite, kakor ne vem s čim. Sicer pa, se ve da, bojo morali občinski in okrajni predstojniki, duhovniki, društva, z eno besedo morala bo inteligencija preprostim ljudem v vsakem oziru svetovavka in vodnica biti.

To niso samo „Gospodarjeve“, to so misli mož, ki Kras in Kraševce poznajo. To je, če hočete, neučen, pa zdaten svet. — Kaj se je v tržaški seji gozdinarskega društva zastran Krasa pretresalo in sklenilo, ni nam še znano. Drugi pot morda o tem kaj povemo. Medtem naj naznamimo svojim bravcom po „Novicah“ tisto drevje, ktero se po skušnjah in mislih zvedencov kraškim tlem nar bolj prilaga:

1. Oboji brest, k koršen se že po vsem Krasu nahaja, to je a) gladki ali poljski brest, tudi samica ga po Krasu imenujejo, „*ulmus campestris*“; b) škorjasti brest, tudi samec ali grintovec imenovan, „*ulmus tuberosa*.“ Te dve drevesi imate na Krasu prednost pred vsem, kajti kodar se nahajate, po samostvi ali po nasadbi, povsod, tudi med živim skalovjem najbolj izmed drugih drevov napredujete, ter vse za seboj puščate; to kaže tudi drevored ranjkega slavnega Tomca poleg tržške ceste med Senadolani in Sežmo. Njun les ima veliko vrednost, kajti iščejo ga mizarji, kolarji, strugarji itd.; tudi njuno listje (frodelj), če se ob pravem času prav posušeno spravi*, je do bra krama za ovce in govedno, 3 1/4 lber tega listja zdá toliko, kolikor 3 libre dobrega sená; za kurjavo se brestov les bukoveму prišteva kot 97:100, v 70 do 100 letih izraste 60-90' visok in po 2-3' debel, cveté meseca aprila predno se popje razvije, seme zorí konec maja ali prve dni junija; potem se precej seme poseje, če ga vseješ bolj po senčnih krajih, ti bo že prvo leto 4 do 6' visoka dreveca pognalo.

2. Črni gaber (*carpinus ostrija* — *ostrija vulgaris*) in beli gaber „*carpinus*

*) Najbolj za to rabo je drevo perje ali listje med šmarnimi mašami posekano.

betulus“, obedve imenovani plemeni gabra se kraški zemlji in tamošnjim nimam zelo pri-
leže, posebno pa prvi; za klajo ovac in govedine je njuno listje nekoliko slabejše od
brestovega, za kurjavo se pa meri z bukovino kot 105 : 100, tedaj je izdatnejši kot
bukov les; rast dokonča v 80 do 90 letih, v dobrih tleh dožene 60 do 80' višočine in
1 do 2' posreduje debeline; rabi se les kot brestov, tudi za razna orodja in vretena ali
škrnce pri mlinih, seme zori oktobra meseca.

3. Akacija (robinia pseudo-acacia), to drevo raste bolj hitro kot vsako dru-
go, korenike svoje razteza zelo na dolgo, zato ljubi rahlo, če tudi ne glotoko zemljo,
lepo raste, ima belo dišeče cvetje, v katerem tudi bučelice dosti strdi ali medu naberejo,
mrčes se ga boji in se ga nikoli ne prime, svojo rast dovrši v 40 do 50 letih, dospé
50-70' višočine in do 2' posreduje debeline; ta les rabijo mizarji, kolarji, strugarji, tudi
tesarji za podstrešja itd. Za kurjavo se meri z bukovim kot 80 : 100.

4. Jesen (fraxinus excelsior); to drevo zelo uspešno raste, posebno v mla-
dosti, tako da na pripravi zemlji v 70-80 letih 80-100' višočine in 2-3' posrednje
debelosti dožene; raste tudi do 150 let, ima prav gladko in čisto deblo do 30' visoko-
sti svoje, vsakemu vremenu se dobro brani, njegov les je kaj gibčen, rabijo ga kolarji,
mizarji itd., tudi vesla večidel iz njega delajo, cvesti začne prve dni maja meseca, predno
popje popoka, seme, katero komaj v 18 mesecih skali, zori oktobra in odpada
novembra in še krasneje; za kurjavo ima ravno tisto vrednost kot bukovina, tudi listje
njegovo je izdatna klaja za ovce in govedino; cvetje njegovo in španjsko muho, koja
ima na njem svoj dom, v lekarnicah drago plačujejo.

(Dalje pri.)

Pomoček, da krompir ne gnije.

Slišimo, da po nekterih krajih tudi letos krompir gnije. Kaj, ko bi ž njim —
preden začne giniti, — hitro kakor se izkoplje, tako ravnali, kakor s sadjem, — kadili
ga namreč z žeplo? Nek izveden kmetovavec meni, da naj bi se ta-le poskušaja sto-
rila. Pripravljena naj bi bila že koj na njivi kaka lajta ali kakoršen si bodi zaboj (ali
skrinja), blizo dna pregrajen(a), pa le tako in toliko, da bi krompir skoz ne padal. Od
zgoraj naj bi se krompir v zaboj vsipal, in na vrhu s kako plahto dobro pokril; od
spodej pa naj bi se žeplo zažgalo. Kajenje naj bi kakih 10 minut trpelo. Shranilo naj bi
se pa tudi nekoliko nekajenega krompirja, da bi se opazoval razložek med kajenim in ne-
kajenim. — Poskusite!

Domače vesti.

a) Cerkvene in duhovske.

(Duh. spremembe:) Č. g. vikar Jož. Pahor je prestavljen iz Opačjesela
v Medano; na njegovo mesto prde doraberški koop. g. Jan. Rogelja; v Doraberg
pa koop. Pet. Kobal iz Volč; g. Ant. Cibič vik. v Vedrjani pojde v Kozano;
podturnski koop (v Gorici) gosp. Vinc. Tomagnin gre v Kviško za kooperatorja. —
Tudi v tuk. samostanih č. OO. Frančiškanov in Kapucinov imajo nekaj spre-
memb. Prč. O. Jernej Večerina na Kostanjevici je izvoljen za provincijala,
O. Frid. Hönigmann za gvardjana, dosed. gvardjan je defuntor; O. Mansvet

Šmajdek, dosed. gvard. v Brežicah, zdaj defnitor, pride za tajnika zopet na Kostanjevico, vikar je č. o. Krizolog Gróznik. — Čč. OO. Kapucini so dobili novega gvardjana, Hermana Pellegrini-a, Tiroljca, bivšega vojaka (kteri je tudi v šlesvig-holšt. vojski bil) in pa 2 slov. spovednika, vik., o. Alf. Kraševca in o. Eman. Zidovška.

— † Umrla sta v Gorici: 15. avg. po večletni bolezni duh. v pokoji g. Ant. Kobal in 18 avg. prč. g. Ant. Urdih, dekan prvostoln. kapitljna, roj. 17¹/₁ 1795 v Mavhiji (na Krasu). Služil je 1 leto v Št. Viški gori za koop.; od l. 1819 — 1824 je bil v nadškofjski kanceliji pisar in tajnik, od l. 1824 — 1848 pa kancelar; 1848 je postal kanonik, in bil nekaj let viši šolski ogleda in pozneje fajmošter-dekan Vel. cerkve. Sedanje poslednje časti kapit. dekana se ni ko 1¹/₂ leto veselil. Mrtud, ki mu je letos življenje končal, ga je bil uže lansko poletje v prvo zadel. — Bil je rajni dek. Urdih tudi nadškofov komisar na tuk. gimnaziji in realki; na mesto njega je imenovan zdaj za komisarja gosp. kanonik dr. Dom. Castellani. —

— Mesto prvostoln. dekana je razpisano do 30. t. m.; za korn. vkarja in ital. pridigarja v Vel. c. je tudi do 10. oktobr. t. l. konkurs napovedan. —

— Od 11. — 15. t. m. so bile v tuk. bogosl. semenišči že v poslednjem listu oznanjene italijanske eksercije za duhovnike; vdeležilo se jih je 25 mušnikov. —

b. Raznotère.

— † 19. avg. ob 1¹/₂ u. popoldne je umrl (za osjim gnejzdom) sploh spoštovani gimn. (gramatikalni) profesor v pokoji g. Jož. Budal, 71. let star, rojen v Št. Andreži (pri Gorici). Pogreb 2¹/₈ je bil kraj slovesen. Izšolal se je rajni v Gorici in Ljubljani. Služil je na tuk. gimnaziji od l. 1820 — 1852. Koliko mož je v teh 32 letih cerkvi in državi ne le izučil, temuč, kakor pravi šolski oče — odgojil! Pa ne, da bi bil samo na šolskem polji domovini v prid delal, postavil si je tudi med drugim s tem lep spomin, da se je po njegove m neutrudljivem prizadevanji krasna ulica sv. Klare odprla, kar je goriškemu mestu na znamenito korist in veliko lepoto. — Bil je rajni nekaj časa tudi čitavničim odbornik, in, kar ni pri starih ljudeh navadna reč, čvrsti njegov duh je narodno namerjanje mlajšega slovenskega rodú popolnoma razumel in cenil. — V miru naj počival! — Kratke te čitice, rajncemu, kot svojemu bratcu, v spomin, v svoje predale sprejeti, šteje si „Umni Gospodar“ v dolžnost; posvečuje mu j.h. rojak in hvalni učence njegov. A. M.

— 26. avgusta je sklenil šolsko leto gimnazi, viši realka pa 31. — Na gimnaziji je bilo konec leta 396 učencev. Vpisnine je bilo plačane 228 gold. 90 s. a. v. šolnina je znesla v 1. polletji 1260 gld., v 2. poll. 919 g. 80 s., skupaj: 2179 gold. 80 s. Rednih učencev je bilo z vodjem vred 15, postranski 3. Letnik ima na čelu nemški so-stavek „Schillers Wallenstein. Eine Vortragsprobe. Sp. prof. Hohenwarter, potle G (nemških, slov. in ital.) maturitainih nalog 3 letošnjih osmošolcev, češ, da ljudje vidijo, kako daleč so prišli v maternem in družih jeziki 3 učenci med 24, kateri so se od 88 (toliko jih namreč leta 1858 v l. razredu bilo) do VIII razreda vspeli. — V realkinem sporočilu nahajamo spis: „Beitrag zur Theorie u. grafischen Darstellung der Kegelflächen“; sp. Jož. O. Streissler. Učiteljev je bilo vseh skupaj 14; učencev 206. Šolnina znaša 1291 gold., (od ktere gre v mestno kaso 586 gold.) —

14. t. m. so se tudi ljudske šole v mestu slovesno končale. Zlasti ginljiva in pomenljiva je bila letos slovesnost normalnina, čez veliko let zopet enkrat pod milim nebom, na okusno okinčanem šolskem dvorišči napravljena. Kar je šolski praznik zanimiv in ginljiv delalo, je bilo to, da niso le učenci, temuč da je tudi en učenik-darilo

dobil. Po navadnih 3 govori, nemškem, slovenskem in italijanskem, povabi namestn. svetovavec Gv. bar. Kūbeck častitljivega našega veterana g. Ant. Toman pred se in naznanivši mu, da mu je Nj. vel. o priložnosti, ko se ima v pokoj podati, (z narvišim sklepom ^{18/8} t. l.) zlati križec za zasluge podelilo, mu veliko lepega in častnega govori in na zadnje častno spridevalo zaslužnosti na prsi pripne. Bil je to sosebno za učitelje in učence pomenljiv trenutek. Na to poprime besedo g. Toman, ves ginjen, da se komaj premagava, in, izreki spodobno svojo zahvalo, obrne se proti svojim tovaršem, proseč jih, da naj bi mu pomagali zahvalo presvetlemu cesarju s trikratnim „živio“-klicom razdeli. In tu se je očitno pokazalo, čigav da je „vrli mož“, čigar zasluge na—gotovo ne z rožicami posejani — šolski poti je Nj. veličastvo priznalo, kajti navdušeni „živio“ so laški „evviva“ močno premagavali. Ravno tako se je slovenski značaj tega dneva pokazal, ko je odstopajočega T—a po vsem dvorišči in z galerij pristrčen „živio“ pozdravljal. Učitelj Toman se je rodil v Ipavi l. 1802; služil je nekaj čez 44 let in sicer kot trivijalni učenik od l. 1821–22 na otoku Gradu, potle skoz več kot 20 let v Kanalu, nadalje 5 let (od 1843–49) v zavodu gluhomutcev v Gorici, od l. 1849 naprej je bil ne le po imenu, temuč po mirnem, dostojnem, skoz in skoz pedagogičnem obnašanju pri učenju zgleden učitelj (poprej kot supl. in pomočni, zadnje kot pravi učitelj v 2 viših razredih), na tuk. normalki. S slovenščino (in tudi celó z ruščino kot učenik kne-ginje Baciocchi-ovke v Kanalu) se je že od nekdaj pečal in—na vsi usta naj povemo—njemu se imamo zahvaliti, da je na naši normalki slovenščina laščini, v vsakem oziru, prava, in ne le po poli sestra. Ko se je slov. in ital. petje v cerkvi vpeljalo, bil je zopet neutrudljivi in znajdeni T., ki je slovensko na tako stopnjo povzdignil, da zdaj veliko gospode ob nedeljah zlasti zavoljo lepega petja k šolski maši hodi. Da je bil T. eden začetnikov in naj delavnejših podpornikov tuk. čitavnice, so ljublj. „Novice“ že večkrat povedale. In tako bi „U. G.“ rad venec zaslug še na dalje pletel, ali pomenjkanje prostora mu tega ne pripušča. — Bog živi našega poslaavljenca! —

C. k. normalka je štela letos v 4 rednih in 2 ponavljavnih slovenskih oddelkih 258, v laških 385, skupaj 643 učencov; učiteljskih pripravljancev je bilo 20.

— Mestna d.ška glavna šola z nedeljsko vred šteje 289 učencov, dekliška učenk 401 (vsakdanja in nedeljska skupaj). — Glavna (samo vsakdanja) dekliška šola pri čč. MM. Uršulinaricah 201 u. — V zavodu gluho—mutcev je bilo 16 rednih in 13 nedeljskih vzrejancev in 15 rednih in 6 nedeljskih deklic, skupaj 50. — Število vse šolske mladine v javnih šolah v Gorici je 2206.

Ogled po svetu.

Rekli smo v poslednjem listu, da je malo manjkalo, da se nista zavoljo Šlesvik-Holštajna naš in Prus sprla; zdaj pristavimo, da ni bilo hudega, ampak da sta se celó precej lepo sprijaznila. 20. avg. sta se namreč Franc Jožef in pruski kralj v Salcburgu smila in po hudi uri se je mavrica spravre na nebu prikazala. Pomenila in pogodila sta se tako, da naj (razum nekterih družih določb) začasno Avstrija v Holštajnu, Prusija pa v Šlesvigu gospodari, dokler kaj družega ne sklepate. Cesarjev namestnik v Holštajnu bo general baron Gablenz, ki je lam tam gori vojsko vodil. — Kaj pa naše novo ministerstvo domá, v notranjih zadevah dela? Nekaj važnega je te dni naredilo, o čemur imajo zdaj časniki kaj govoriti. Da bi Avstrijo dobro uravnalo, si prizadeva marsikaj popraviti, kar se je pod poprejšnjimi ministerstvi napačno naredilo.

Nar bolj zahomotane so ogerske zadeve; da se te rešijo, je treba se lotiti nar popred tistih dežel (Erdeljskega in Hrovaškega), kateri ste od nekdaj pol ogrsko krono spadale in ki ste bile nar popred in naravnost z Ogrskim in po njem še le z našimi (slovansko-nemškimi) deželami v eno cesarstvo zvezani. Ali ravno to zvezo, kakšna da naj bo po starih pravicah in po potrebah in tirjatvah sedanjega časa, to zvezo (razmero) zlasti med ogersko in k njej spadajočima deželama, in med njima in drugo polovico Avstrije enkrat zaidno, pa pravično in takó določiti, da bodo razne ljudstva zadovoljne in Avstrija edina in močna, je težko in se ne dá čez noč izpeljati. Ministerstvo torej vse modro preudarja. Prvi važni korak v poravnavanju državno-pravnih razmer je storilo tedni z Erdeljskim (Sedmograškim). Na mesto tistega deželnega zbora namreč, ki ga je bil Schmerling l. 1863 v Hermanstadt zato sklical, da mu je poslance za na Dunaj volil, je svetli cesar zdaj po nasvetu novih ministrov drug zbor v Klausenburg za na 19. dan novembra t. l. razpisal. Poslanici za letošnji zbor se imajo voliti po volitniku od l. 1791, s pristavkom, da imajo pravico voljenja tudi Romani, kateri je pri starem niso imeli, da si ravno jih je zraven Madžarjev in Nemcov nar več v deželi. Schmerlingov volilni red za zbor l. 1863 se je nar bolj na Romane opiral, sedanj pa bolj, in znabiti preveč, na Madžarje. Edini namen, v kterega je ta zbor napovedan, je ta, da še enkrat izreče: da se Erdeljsko z Ogrskim združi, ali da se ne združi. Vedeti je namreč treba, da je bil Erdeljski zbor že leta 1848 (pred ogerskim puntom) združenje sklenil, tako da ne bi imeli Erdeljci več lastnega zbora doma, ampak, da bi svoje poslance v Pešt pošiljali, toda ta postava ni nikdar obveljala. — O enakem vprašanji zastran združbe z Ogrskim bo imel tudi hrovaški zbor v Zagrebu glasovati; ogerski zbor v Peštu, ki ga cesar tudi morda že ta mesec napove, bo pa pretresal vprašanje, kakšna naj bude razmera (zveza) med ogerskim kraljestvom in Dunajem (t. j. vsemi neogerskimi deželami našega cesarja.) Da je ta štrena zelo zmedena, je očitno; srečna Avstrija, če se z lepa razmotá! — Tudi za naše dežele se marsikaj napravlja, gotovega pa še nihče nič ne ve. Deželni zbori neogerskih dežel bojo tudi novembra ali decembra t. l. sklicani in jim vlada važne reči predloži. Zanimivo je, kar se o novem političnem razdeljenji slovansko-nemških dežel govori. Okrajne gosposke (becirke) da misli Belkredi odpraviti in nekake okroge (kresije) napraviti, vredjene pa da bi bili nekako takó kakor županije, da bi si namreč predstojnike (nadžupane) ljudstvo samo volilo. Kar se posebno Slovincov tiče, je minister Belkredi slavaemu našemu veljaku dr. Bleiweisu uni dan na Dunaji obečal, da se nam pravične želje izpolnejo. — Na meji Francoskega in Spanije sta se snidla 9/9 cesar Napoleon in španjska kraljica Izabela, kar utegne tudi kaj pomeniti. — Italijanski parlament (državni zbor) je razpuščen in so za na 22. okt. nove volitve razpisane. — V Mehiku je avstrijsko krđelo 4. avgusta v neki bitvi zmagalo. —

— (Novice iz slovenskih krajev:) Novomesto je obhajalo 19. 20. in 21. avgusta svojo petstoletnico, t. j. spomin, da že 500 let stoji. — 23. t. m. se odpre v Mariboru na Štajerskem razstava kmelijskih pridelkov in živine in pa obrtnijskih izdelkov. Pri tej priložnosti napravi 24. t. m. čitavnica veliko „besedo“ rajncemu škofu Slomšeku v spomin. Tudi v Celovcu je to jesen razstava.

Visitnica. Gosp. U. G. v Brš. Ne zamerite, da sost. ne priobčimo; bilo bi post festum, in-strasti so se že uglele. Vr.

Izdajatelj in odg. vrednik: Andrej Marušić. — Tiskar: Jancz Paternolli v Gorici.